

вже вмiють самостiйно здобувати знання. Iнодi дистанцiйне навчання є чи не єдиним засобом здобуття освіти, наприклад, для людей з обмеженими можливостями чи для людей з вiддалених районiв. Проте, не слiд застосовувати популярнi технологiї дистанцiйного навчання для замiни традицiйного очного навчання, якщо воно можливе.

Використана лiтература:

1. Батишкіна Ю. В. Застосування принципів ергономіки та властивостей візуальної інформації при створенні навчальних мультимедійних систем / Батишкіна Ю. В., Войтович І. С. // Нова педагогічна думка. – № 3. – Рівне : РОППО, 2008. – С. 118–122.
2. Достоинства и недостатки дистанционного обучения [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.obrazovanie-ufa.ru/Vuz/Dostoinstva_i_nedostatki_distantionnogo_obucheniya.htm – 26.03.2010. — Загл. с экрана.
3. Положення про атестацію електронного навчального курсу на рівні ВНЗ та МОН України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/> – 1.09.2010. – Назва з екрану.
4. Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/ – 21.01.2004. – Назва з екрану.

Батишкіна Ю. В. Технологические и организационные проблемы дистанционного обучения в ВУЗах.

Статья посвящена практическим проблемам, возникающим в современных ВУЗах Украины при внедрении дистанционных технологий обучения. Предлагаются пути решения возникающих проблем.

Ключевые слова: дистанционная учеба, информационно-коммуникационные технологии, интерактивные мультимедийные учебные материалы, электронные учебные курсы.

Batyshkina Yu. V. Technological and organizational problems of distance learning in High schools.

The article is described to practical problems arising in modern HIGH SCHOOLS of Ukraine at an intrusion of distance learning technologies of training. The pathes of the solution of arising problems are tendered.

Keywords: controlled from distance studies, informatively of communication technologies, interactive multimedia educational materials, electronic educational courses.

Бордюк О. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в музичній освіті – одне з найновіших і актуальніших завдань. У статті розглядаються переваги та недоліки використання ІКТ у процесі підготовки майбутніх вчителів мистецьких дисциплін.

Ключові слова: мистецька освіта, інформаційно-комунікаційні технології, засоби мультимедіа, інновації, навчальні системи.

Ставлення освітян до проблеми комп'ютеризації навчання мистецького спрямування, неоднозначно. Далеко не всі погоджуються з тим, що в мистецькій освіті це доречно, корисно та необхідно. А звідси, виникають спотворені тлумачення ролі ІКТ, які перетворюються на гучні гасла. Також існує протилежна точка зору: будь-яке застосування комп'ютера вважається інноваційним підходом. Це також не зовсім так. Для

інновацій не достатньо відновити форми подачі матеріалу або контролю. Інновації – це значні, принципові зміни, навіть реформи в методиці [5]. Проблему застосування мультимедійних засобів у мистецькій освіті порушують у своїх працях багато науковців. Зокрема можна відзначити роботи Карнака А. М., Петеліна Р. Ю., Петеліна Ю. В., Тараєвої Г. Р., Харуто О. В. та інші.

Наступною проблемою є неоднозначні тлумачення понять та термінів. У сучасній літературі, присвяченій застосуванню комп'ютерних засобів навчання, вживається велика кількість термінів, що характеризують типи програм навчального призначення.

При цьому часто різні автори вкладають в один і той же термін різний зміст або навпаки, однотипні програми характеризуються різними термінами. Сьогодні існує багато комп'ютерних програм, розроблених для вдосконалення та підтримки навчального процесу.

Існують декілька основних засобів інформаційних і комунікаційних технологій, які застосовуються в освіті. Зокрема:

- автоматизовані навчальні системи;
- експертні навчальні системи;
- навчальні бази даних;
- навчальні бази знань;
- системи мультимедіа;
- системи віртуальної реальності;
- освітні комп'ютерні телекомунікаційні мережі [6].

Автоматизовані навчальні системи (АНС) – комплекси програмно-технічних і навчально-методичних засобів, які забезпечують активну діалогову взаємодію зі студентом (враховуються дидактичні та психологічні аспекти організації діалогу). Основним засобом взаємодії АНС і користувача є діалог. Діалогом управляють як комп'ютерна система, так і студент. Саме студент визначає режими роботи із системою, вибирає спосіб вивчення матеріалу, введення відповідей у систему. АНС вибирає методи та способи вивчення матеріалу, підбирає контрольні питання, тлумачить відповіді студента, вибирає сценарій та стратегію навчання.

Експертні навчальні системи (ЕНС) містять знання певної предметної області. Масова розробка та впровадження мультимедійних засобів у навчальний процес ускладнюється через відсутність широкого вибору інструментальних засобів, які забезпечують автоматизацію проектування основних підсистем ЕНС, таких як:

- підсистема управління процесом навчання;
- підсистема формування навчальних завдань;
- вирішувач навчальних задач;
- засоби діагностики помилок студентів.

Проектування та розробка мультимедійних ЕНС здійснюється на основі використання спеціалізованих інструментальних засобів. Практична цінність подібних інструментів полягає в тому, що вони забезпечують:

- скорочення термінів і вартості розробки ЕНС у різних предметних галузях навчання;
- можливість проектування підсистеми управління процесом навчання в ЕНС користувачем, який не має фахової підготовки у галузі програмування;
- можливість аналізу ефективності багатофакторного процесу навчання, який слабо формалізується, через різні умови, що задаються користувачем [4].

Створення подібних систем для таких добре формалізованих областей, якими є типові задачі з алгебри чи геометрії, – не проблема, оскільки в даному випадку існує можливість явно сформулювати ідеальну стратегію. Дотримуючись її, користувач прийде до коректного розв'язання.

Інша справа, це здобуття знань у ЕНС, які не піддаються точній формалізації, зокрема у мистецтві.

Це засвідчує необхідність створення програмних систем, заснованих як на традиційних методах алгоритмічної обробки даних, так і на методах побудови та використання баз знань, а саме: сукупності одиниць знань, які є віддзеркаленні об'єктів проблемної області та їх взаємозв'язків, а також формалізоване за допомогою деякого методу подання знань, дій над об'єктами.

Однак на сьогоднішній день у галузі мистецької освіти можна засвідчити відсутність таких систем, а ті, що розроблені, переважно адаптовані для середньої школи (більшою мірою для початкової) та мають досить обмежені методи в організації діалогу з учнями, а також слабо розвинуті системи пояснення ходу цієї роботи. Це засвідчує, що поява ЕНС вимагає переосмислення напрацювань в галузі мистецької освіти із застосуванням Інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі [2].

Навчальні бази даних і бази знань призначені формувати набір мультимедіа-даних для певного класу навчальних задач і здійснювати фільтрацію, вибір, сортування, аналіз і обробку цих даних. База знань містить основні поняття предметної області, стратегію та тактику вирішення задач, комплекс вправ і прикладів, перелік можливих помилок які може допустити студент, а також інформацію для їх виправлення.

У сучасних теоретичних і практико-орієнтованих дослідженнях існує декілька підходів щодо проблеми класифікації мультимедійних засобів навчання. Як правило, подібні засоби класифікуються за функціональним та методичним призначенням.

Класифікація мультимедійних засобів навчання за функціональним призначенням:

– навчальні, тобто ті, що презентують навчальну інформацію та спрямовують навчальний процес на підставі наявних знань у студентів, індивідуальних можливостей та інтересів;

– діагностичні, призначені для визначення рівня підготовки та інтелекту студента;

– інструментальні, призначені для конструювання програмних засобів, підготовки або генерування навчально-методичних матеріалів, створення сервісної надбудови;

– наочно-орієнтовані, призначені для імітаційного моделювання;

– керуючі, призначені для управління діяльністю студентів при виконанні роботи;

– адміністративні, призначені для автоматизації діловодства, для автоматизованого процесу організації навчання;

– ігрові, ті що забезпечують різновиди ігрової та навчально-ігрової діяльності [3].

Класифікація мультимедійних засобів навчання за методичним призначенням:

– наставницькі, призначені для вивчення нового матеріалу;

– тренувальні (тренажери), призначені для напрацювання умінь і навичок під час повторення та закріплення вивченого матеріалу;

– контролюючі, призначені для контролю рівня засвоєння учбового матеріалу;

– інформаційно-довідкові, призначені для здобуття студентами необхідної інформації;

– моделюючі, призначені для створення моделі об'єкту, процесу, явища з метою їх вивчення та дослідження;

– імітаційні, ті, що представляють певний аспект реальності для вивчення його основних структурних чи функціональних характеристик за допомогою деякого обмеженого числа параметрів;

– демонстраційні, призначені для наочного подання навчального матеріалу, візуалізації тих закономірностей, які вивчаються, взаємозв'язку між об'єктами;

– ігрові, призначені для моделювання навчальної ситуації з метою прийняття, оптимального рішення або вироблення оптимальної стратегії дій, для розвитку мислення;

– для дозвілля, що використовуються у позаурочній роботі з метою релаксації, внутрішнього задоволення [3].

Головними перевагами застосування ІКТ в мистецькій освіті є впровадження навчальних мультимедійних програм, які сприяють наочній структуризації змістовного компоненту навчального матеріалу, самостійному вибору та проходженню студентами

повного або скороченого варіантів навчання. Властивим для цих засобів навчання є не лише поява нових можливостей спілкування, передачі інформації, але й можливості реалізації інновацій у педагогічній діяльності, які займають якісно нове місце в сучасній мистецькій освіті та культурі у порівнянні з традиційними засобами. Застосування мультимедійних засобів у навчальному процесі дозволяє:

- підвищити ефективність навчального процесу;
- розвинути особистісні якості студентів (здатність до самоосвіти, самовиховання, самонавчання, саморозвитку, творчі здібності, вміння застосовувати здобуті знання на практиці, пізнавальний інтерес тощо);
- розвинути комунікативні та соціальні здібності;
- істотно розширити можливості індивідуалізації і диференціації за рахунок надання кожному “персонального педагога”, роль якого виконує комп’ютер;
- спонукати до самостійної навчальної діяльності, в ході якої студент самостійно навчається та саморозвивається;
- оволодіти навичками роботи із сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, що сприяє його адаптації до соціальних умов, які швидко змінюються, для успішної реалізації своїх фахових якостей [1].

Мультимедіа засоби є ефективними освітніми технологіями, завдяки властивим їм якостям а саме: інтерактивності, гнучкості, та інтеграції різнотипової навчальної інформації, а також завдяки можливості враховувати індивідуальні особливості студентів і сприяти підвищенню їх мотивації.

Проте, при використанні ІКТ в мистецькій освіті необхідно врахувати багато аспектів. Незважаючи на глобальне розповсюдження та легкодоступність ІКТ широкому загалу, для реалізації їх академічного потенціалу повною мірою, студентам необхідна компетентна підтримка викладача. Сучасний викладач, окрім традиційних обов’язків, повинен уміти керувати не тільки загальним процесом навчання а й індивідуальним, і персонально вказувати ефективні стратегії для досягнення певних задач.

Засоби ІКТ на кшталт підручників, збагачують стратегію викладання лише тоді, коли викладач виконує функцію не тільки джерела, що повідомляє інформацію, але й керує, підтримує та допомагає студенту у навчальному процесі. Застосування цих засобів під час підготовки фахівців у Інститутах мистецтв можливо у контексті різних стилів навчання. Це дозволяє студентам самостійно приймати рішення, як вивчати матеріали, як застосовувати інтерактивні можливості ІКТ і як реалізувати співпрацю у групі. Таким чином, студенти стають активними учасниками освітнього процесу; вони можуть впливати на процес вивчення нового матеріалу, налаштовуючи його під власні переваги.

Якісні мультимедійні засоби спроможні зробити навчально-виховний процес гнучким по відношенню до соціальних і культурних відмінностей між студентами, їхніми індивідуальними стилями і темпом навчання, інтересами тощо. Гнучкість навчального процесу досягається завдяки інтерактивності мультимедійних технологій які роблять його корисним для студентів із різноманітними академічними потребами.

Наприклад, музичне і хореографічне види мистецтва як специфічні форми невербальної комунікації, є могутнім засобом не лише естетичного виховання, вони забезпечують сприйняття художніх текстів і те, що стоїть за ними, відчуття переживань автора, його волю та прагнення.

Невербальність дозволяє будь-який мистецький твір сприймати кожній особистості по своєму. Комунікацією за допомогою руху тіла є танець. Сучасна хореографія все частіше використовує комп’ютерні технології для супроводу вистав, моделювання танцю, редагування музичних творів. Педагоги-хореографи застосовують передові технології, щоб розширити спектр рухів людини та можливості їх координації. Сучасному митцю значно простіше займатись виконавською, композиторською чи хормейстерською діяльністю. Сьогодні у арсеналі користувачів ПК існує чимала кількість програм для

роботи над музичними творами. Тому мультимедійні засоби є перспективним і високоефективним інструментарієм, який надає викладачу масиви інформації в більшому об'ємі, ніж традиційні джерела інформації; наочно в інтегрованому вигляді можна включати не лише статичний текст, графіки та схеми, але й звук, анімацію, відео тощо; відбирати види інформації у тій послідовності, яка відповідає логіці пізнання та рівню сприйняття конкретного контингенту студентів.

Разом з тим, існують проблеми та недоліки застосування ІКТ в мистецькій освіті. Загальним недоліком більшості існуючих мультимедійних засобів навчання залишається те, що при їх розробці, як правило, акцент робиться не на навчання, не на допомогу учневі, а на технологію програмної реалізації. На сьогодні існує чимало можливих негативних аспектів застосування мультимедійних засобів навчання. До них належать розсіювання уваги, можлива відсутність зворотного зв'язку, невиправдано витрачений час, недостатня доступність і ряд інших аспектів.

При використанні викладачем ІКТ швидкість викладення матеріалу зростає приблизно до двох з половиною раз. Завдяки такій формі подання матеріалу, з одного боку слухач має можливість більше отримати інформації з іншого; перед – викладачем постає нагальна потреба у значно глибшій та ретельнішій підготовці для плідного використання лекційного часу та підняття мотивації студентів.

Інша проблема – самостійне навчання. Не всі студенти через різні обставини спроможні скористатися тим потенціалом, який надають мультимедійні матеріали. Особливо це стосується дисциплін мистецького спрямування, адже завдяки різноманітним мультимедійним комплексам, студент має змогу як на слух так і візуально відкрити для себе значно більший діапазон мистецьких творів, чи то музичних, хореографічних чи то творів із художньої культури, а також ознайомитись із творчістю багатьох митців значно заощаджуючи власний час. Хоча досить часто, при застосуванні ІКТ в процесі навчання, ускладнює сприймання великий об'єм інформації.

Наступним недоліком при некваліфікованому застосуванні ІКТ у навчанні є ефект розсіювання уваги. Часто заплутані і складні способи подання через різні невідповідності можуть спричинити відволікання користувача від матеріалу, який вивчається. До того ж нелінійна структура мультимедійної інформації приваблює користувача можливістю звертання до запропонованих посилання, що при невмілому використанні може відволікати від основного порядку викладення матеріалу.

Слід відзначити, що до цього часу рівень інтерактивної взаємодії користувача з мультимедіа-програмами залишається на не достатньому рівні, оскільки можливості “зворотного зв'язку” із користувачем у мультимедійних навчальних додатках, як правило, обмежені. Адже не завжди комп'ютер здатний замінити живе спілкування або викладення навчального матеріалу; він лише слугує допоміжним засобом. Саме це й породжує відсутність вибіркового “зворотного зв'язку”. Зазвичай, такий “зворотний зв'язок” обмежується контролем відповідей на рівні “правильно-неправильно”. Це підтримує можливості динамічного вибору різних стратегій навчання, але не надає подальших пояснень з приводу правильної або помилкової відповіді. Мультимедійний засіб навчання не спроможний визначити індивідуальні потреби або труднощі студентів, і тому не може відповідати на них, як це може зробити викладач. Хоча, часто й самі викладачі не мають достатніх навичок володіння технологією мультимедіа, які так необхідні для ефективності навчального процесу.

Незважаючи на чисельність та розвиток програмних засобів, складність створення навчальних матеріалів залишається актуальною, оскільки робота над елементами мультимедіа засобів (аудіо, відео, графіка тощо) набагато складніша, ніж написання традиційного тексту. Відповідно, і застосування мультимедіа на рівні користувача, і самостійне створення мультимедійної інформації вимагає достатньо великих затрат часу. Особливо багато часу необхідно для створення мультимедійних засобів навчання.

У цьому контексті, основні шляхи впровадження інформаційно-комунікаційних

технологій передбачають виокремлення спеціальних програмних засобів для подальшої реалізації у галузі мистецької освіти. Адже у найближчому майбутньому буде неможливо обійтися без електронних баз даних, необхідних для навчальних, інформаційних і наукових цілей. До того ж, ще одним важливим аспектом у стратегії переозброєння навчального процесу є впровадження альтернативних засобів перевірки знань, зокрема самоконтролю.

Тому під час впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес, слід сконцентрувати увагу на першочерговій проблемі, а саме необхідності об'єднання зусиль розробки дидактичних концепцій, в яких ІКТ забезпечують інноваційний підхід і одночасно являються допоміжним засобом у підготовці майбутніх вчителів мистецьких дисциплін.

Використана література:

1. Браун Ю. С. Модульное обучение мультимедийным технологиям // Информатика и образование. – 2000. – № 2. – С. 71-77.
2. Кудинов В. А. Принципы построения и использования экспертных обучающих систем в курсе “Теоретические основы информатики” // Автореф. дис. канд. пед. наук. – Москва, 2000. – 18 с.
3. Назарова Т. С., Полат Е. С. Средства обучения: технология создания и использования. – М.: Изд-во УРАО, 1998. – 204 с.
4. Попов Э. В. Экспертные системы: Решение неформализованных задач в диалоге с ЭВМ. – М.: Наука, 1987. – 288 с.
5. Тараева Г. Р. Компьютер и инновации в музыкальной педагогике. Книга 1: Стратегии и методики. – М.: Издательский дом “Классика-ХХГ”, 2007. – 128 с, ил., компакт-диск.
6. Финогеев А. Г. Моделирование и исследование системно-синергетических процессов в информационных средах: монография. – Пенза: Изд-во ПТУ, 2003.

Бордюк О. М. Методические принципы реализации информационно-коммуникационных технологий в художественном образовании.

Информационно-коммуникационные технологии в музыкальном образовании – одна из самых новых и актуальных задач. В этой статье рассматриваются достоинства и недостатки использования ИКТ в процессе подготовки будущих учителей художественного образования.

Ключевые слова: художественное образование, информационно-коммуникационные технологии, средства мультимедиа, инновации, учебные системы.

Bordyuk O. M. Methodical principles of realization of of informatively-communication technologies in artistic education.

Information and communications technology in musical education is one of the most recent and urgent tasks. We consider all merits and demerits of using ICT in training our future art educational teachers at that article.

Keywords: artistic education, ICT, multimedia, innovations, courseware.

**Вернидуб Р. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ІНСТИТУЦІЙНОМУ РІВНІ

У статті представлено напрями розбудови системи забезпечення якості вищої освіти в сучасному університеті. Встановлено відповідність напрямів забезпечення якості освітньої діяльності до складових стандарту внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах, розробленого Європейською асоціацією з гарантування якості у вищій освіті.